

‘Wie taalbewust lesgeeft, maakt onderwijs aantrekkelijker.’

**Taalbeleid HBM
2025-2029**



HBM, dé school met aandacht voor jou!

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Schoolprofiel en verantwoordelijken	3
Hoofdstuk 2: Noodzaak en aanleiding	4
Hoofdstuk 3: Analyse m.b.t. de taalvaardige leerling en taalbeleid	5
Hoofdstuk 4: Visie op de taalvaardige leerling en taalbeleid	7
Hoofdstuk 5: Doelstellingen en acties.....	8
Hoofdstuk 6: Meerjarenplan.....	10
Hoofdstuk 7: Evaluatie.....	13
Bronnenlijst	14

Hoofdstuk 1 Schoolprofiel en verantwoordelijken

Schoolprofiel

De HBM is sinds het schooljaar 2018-2019 een (t)huiswerkvrije mavo die onderwijs biedt vanuit drie kernwaarden: een open en veilig leerklimaat, vertrouwen en betrokkenheid voor elkaar, en het bevorderen van gelijke kansen. Ten aanzien van de organisatie van het onderwijs is ervoor gekozen om met een flexrooster te werken. Dit houdt in dat de leerlingen dagelijks 3-4 lessen volgen van 80 minuten en daarnaast flexuren in hun rooster hebben staan van 40 minuten. In november 2024 staan 392 leerlingen op school ingeschreven. De schoolleiding bestaat uit Karin Tamis (directeur), Joram Levison (teamleider bovenbouw), Ilan van Veen (teamleider onderbouw). De HBM valt onder de Stichting Iris.

De HBM heeft als doel om leerlingen te begeleiden naar een toekomst waarin ze maatschappelijk betrokken zijn en zelfstandig kunnen functioneren binnen hun omgeving. De visie van de school, zoals geformuleerd in het schoolplan, onderstreept het belang van persoonlijke aandacht, gelijke kansen, en het stimuleren van verantwoordelijkheid bij leerlingen voor hun eigen leerproces. Taalvaardigheid speelt hierbij een cruciale rol, omdat taal de sleutel is tot het verwerven van kennis en het leggen van verbindingen met de wereld om ons heen. Zoals de filosoof Wittgenstein treffend zei: "De grenzen van mijn taal zijn de grenzen van mijn wereld." Dit benadrukt dat taal niet alleen een communicatiemiddel is, maar ook essentieel is voor persoonlijke en cognitieve ontwikkeling.

De taalcoördinator vormt een schakel tussen de directie en team of docenten. Zij is aanspreekpunt voor beiden, leiden en organiseren van het overleg over taal en zorgen ervoor dat iedereen op de hoogte is van wat er moet gebeuren. De coördinator adviseert aan de schoolleiding op het gebied van professionalisering, ondersteuning, prognose voor hulp, methodekeuze en ICT-wensen voor taal.

Verantwoordelijken

Dit taalbeleidsplan is voor de duur van drie schooljaren, van september 2025 tot augustus 2029. Dit document is opgesteld door de taalcoördinator Gaby Langelaan, in samenwerking met de directeur, teamleiders en andere betrokkenen, zoals sectievoorzitters.

Positie & Plek



Hoofdstuk 2: Noodzaak en aanleiding

In de media duiken regelmatig berichten op over de achteruitgang van de taalvaardigheid van leerlingen in het voortgezet onderwijs. Koppen zoals "De examens Nederlands moeten anders," "jongeren lezen steeds minder," en "het taalniveau daalt" benadrukken de urgentie van dit probleem. Dit heeft niet alleen invloed op de prestaties van leerlingen, maar ook op hun toekomstperspectief in studie en werk. Op de HBM zien wij het dan ook als essentieel om de betrokkenen in het taalbeleid – docenten, ouders, leerlingen en de schoolleiding – bewust te maken van de noodzaak van een gericht taalbeleid.

Voor de HBM is het belangrijk om als school goede resultaten te behalen, niet alleen voor onze reputatie maar ook om leerlingen goed voorbereid de wereld in te sturen. Docenten spelen hierin een sleutelrol; zij geven vorm aan het taalbeleid in hun lessen. Ook ouders hebben een belangrijke taak: zij kunnen thuis met hun kinderen werken aan taalvaardigheid. Voor leerlingen is het vaak lastig om in te zien waarom taalvaardigheid niet alleen belangrijk is voor school, maar ook voor hun latere leven. Daarom willen wij als school niet alleen het belang van goed taalonderwijs benadrukken, maar ook heldere verwachtingen scheppen over onze doelen.

Ons taalbeleid is gebaseerd op twee belangrijke ontwikkelingen. De eerste is de invoering van de wet 'Referentieniveaus taal en rekenen' (SLO & Meijerink, 2009), die sinds 2014 scholen verplicht om duidelijke taal- en rekendoelen te stellen. Dit biedt ons een stevig kader voor het behalen van de gestelde taaleisen. De tweede ontwikkeling komt uit wetenschappelijk onderzoek, waaruit blijkt dat de taalvaardigheid van Nederlandse jongeren de laatste jaren zorgwekkend achteruitgaat. Vooral begrijpend lezen en het leggen van verbanden blijken zwak te zijn, zo blijkt uit recente PISA-onderzoeken (Stichting Lezen, n.d.). Deze vaardigheden zijn essentieel voor studie en werk, wat het urgent maakt om hier binnen het onderwijs aandacht aan te besteden.

Naast vakoverstijgende taaldoelen wordt ook steeds meer nadruk gelegd op taalvaardigheid binnen de vakvakken. In de kerndoelen voor deze vakken wordt benadrukt dat taalvaardigheden zoals lezen, schrijven en mondelinge communicatie een belangrijke rol spelen bij het beheersen van vakinhoud. Deze vaardigheden zijn cruciaal voor het begrijpen en toepassen van kennis binnen vakgebieden zoals geschiedenis, aardrijkskunde en biologie. Door taalvaardigheid actief in te zetten, bereiken leerlingen hun leerdoelen makkelijker en bouwen ze een sterke basis voor verdere studies en de arbeidsmarkt.

Uit onze interne meting in 2024 blijkt dat 58% van de vierdeklassers op het vereiste taalniveau zit. Echter, in de brugklas zien we dat 40% nog niet voldoet aan het 1F-niveau voor leesvaardigheid, wat wijst op een grote groep leerlingen die extra ondersteuning nodig heeft. Deze cijfers bevestigen de observaties van docenten: taalvaardigheid speelt een cruciale rol in het schoolsucces van leerlingen. Er ligt dus een belangrijke taak voor ons om de taalontwikkeling van deze leerlingen op een hoger peil te brengen.

Ons streven is om leerlingen niet alleen te helpen bij het verbeteren van hun leesvaardigheid, maar ook om hen het belang en de kracht van taal te laten ontdekken. Wij willen dat zij taal zien als een middel om betekenisvol deel te nemen aan de maatschappij. De aandacht voor taalvaardigheid stopt niet bij de lessen Nederlands; we willen leerlingen een breed perspectief geven op wat taal kan betekenen in hun persoonlijke en professionele leven.

Tot slot past dit taalbeleid binnen bredere onderwijsontwikkelingen. In het rapport 'Tijd voor Onderwijs' (Goetheer & Vlucht, 2008) werd al gepleit voor structurele aandacht voor taalvaardigheid binnen het onderwijs, en sindsdien is dit wettelijk verankerd. Voor docenten geldt sinds 2010 dat zij een taaltoets moeten afleggen als onderdeel van hun opleiding (Hajer & Meestringa, 2015). Zo blijft taalvaardigheid zowel voor docenten als leerlingen een kernpunt binnen ons onderwijs.

Met dit taalbeleidsplan hopen wij de achteruitgang in taalvaardigheid te keren en onze leerlingen optimaal voor te bereiden op hun toekomst. Dit kan alleen door een gezamenlijke inspanning van het hele schoolteam, ouders, en de leerlingen zelf, waarbij taalvaardigheid een centrale plek in ons onderwijsaanbod inneemt.

Hoofdstuk 3: Analyse m.b.t. de taalvaardige leerling en taalbeleid

Het taalbeleidsplan van de HBM is tot stand gekomen door een grondig proces van voorbereiding en onderzoek. Sinds mijn start als taalcoördinator in 2024 heb ik me gericht op het ontwikkelen van een effectief taalbeleid voor de school. Om een solide basis te leggen, heb ik vakliteratuur bestudeerd, podcasts beluisterd en verschillende bijscholingen gevolgd. Ook zijn er onderzoeken uitgevoerd en enquêtes gehouden om inzicht te krijgen in de taalvaardigheid van onze leerlingen en de visie van collega's op taalonderwijs. Deze stappen vormen de ruggengraat van dit beleidsdocument.

Onderzoek, Scholing en Inventarisatie

In de eerste fase heb ik me verdiept in relevante bronnen over taalbeleid, zoals het werk van Hajer & Meestringa (2015) over taalgericht vakonderwijs en het Referentiekader Taal (SLO & Meijerink, 2009). Ook volgde ik in 2024 een training bij de CPS-Academie, waar ik kennis opdeed over het ontwikkelen en implementeren van taalbeleid. Deze bronnen en de cursus legden een sterke basis voor het verdere traject. Uit deze oriëntatiefase kwamen vier belangrijke inzichten naar voren, die hebben geleid tot de opzet van het taalbeleidsplan:

Betrokkenheid van het hele schoolteam: Om een taalbeleid effectief te maken, is draagvlak binnen het volledige schoolteam noodzakelijk. Collega's actief betrekken bij de ontwikkeling van het beleid creëert eigenaarschap en zorgt ervoor dat iedereen zich verantwoordelijk voelt voor de uitvoering. Deze betrokkenheid vergroot de kans op succes (Hajer & Meestringa, 2015).

Inzicht in de beginsituatie: Het is van groot belang om eerst een duidelijk beeld te hebben van de taalvaardigheid van leerlingen. Diagnostische toetsen en inventarisaties onder personeel kunnen daarbij helpen, zodat het beleid aansluit op de specifieke taalbehoeften van onze leerlingen.

Starten met haalbare pilots: Door klein te beginnen, bijvoorbeeld met pilots in een paar klassen, kunnen we snel knelpunten ontdekken en gericht bijsturen. Wanneer deze projecten succesvol zijn, kan het beleid stap voor stap naar de hele school worden uitgebreid. Deze 'olievlek-aanpak' helpt bij het opbouwen van een positieve cultuur rond taalonderwijs.

Het onderscheid tussen taalvaardigheid en toetsvaardigheid: Taalvaardigheid is breder dan toetsvaardigheid, een inzicht dat het beleid mede richting geeft. Taalvaardigheid omvat de toepassing van taal in dagelijkse situaties en is essentieel voor het begrijpen en communiceren binnen alle vakken. Toetsvaardigheid gaat over vaardigheden die specifiek gericht zijn op het strategisch omgaan met toetssituaties, zoals het begrijpen van toetsvragen en antwoorden goed formuleren.

Actuele Situatie op de HBM

Om het taalbeleid vorm te geven, hebben we de bestaande initiatieven op school in kaart gebracht, zoals:

- Het gebruik van leeskaarten in de vierde klas.
- Kennisoverzichten die worden uitgedeeld, zodat leerlingen overzicht hebben van de toetsstof.
- Extra ondersteuning in B-uren, waarin leerlingen die dat nodig hebben aanvullende uitleg kunnen krijgen.
- De opname van taalgerelateerde doelen in vakwerkplannen.
- Het afnemen van Cito-toetsen in de eerste klas, zowel aan het begin als aan het eind van het jaar en in klas 2, om de ontwikkeling van taalvaardigheid te monitoren en zo nodig steunlessen te bieden.
- De 'boek in je tas', waarmee leerlingen op verloren momenten kunnen lezen.
- Een extra leesuur van 40 minuten voor alle leerlingen in de onderbouw, gericht op leesbevordering.

Inventarisatie van docentenervaringen

In november 2024 heb ik een vragenlijst uitgezet onder het personeel om een beter beeld te krijgen van hun ervaringen met en visie op de taalvaardigheid van leerlingen. Enkele opvallende bevindingen waren:

- 72% van de docenten twijfelt eraan of leerlingen voldoende taalvaardig zijn om het onderwijs zonder problemen te kunnen volgen.
- 71% vindt dat leerlingen moeite hebben met het lezen en begrijpen van opdrachten.
- 63% ziet dat leerlingen problemen hebben met het formuleren van antwoorden op vragen.
- 91% van de respondenten maakt zich zorgen over het taalniveau van de leerlingen.
- 86% vindt het belangrijk dat in alle vakken aandacht wordt besteed aan taalvaardigheid, en 93% is van mening dat hier schoolbrede afspraken over gemaakt moeten worden.

Taaltoets in Klas 4

In het najaar van 2024 hebben we een leesvaardigheidstoets afgenomen bij derdeklassers, gebaseerd op de toets van Nieuw Nederlands. Dit gaf inzicht in het leesniveau van de leerlingen en mogelijke knelpunten. Uit de toetsresultaten bleek dat:

- 41% van de leerlingen in klas 4 onder het gewenste leesniveau scoort.
- 59% voldoet aan het verwachte referentieniveau.

Met deze resultaten kunnen we het beleid beter afstemmen op de specifieke behoeften van onze leerlingen en gerichte ondersteuning bieden waar nodig.

Hoofdstuk 4: Visie op de taalvaardige leerling en taalbeleid

De HBM streeft ernaar haar leerlingen te begeleiden naar een toekomst waarin zij als zelfstandige, betrokken burgers kunnen functioneren. Het schoolplan legt nadruk op persoonlijke aandacht, gelijke kansen, en het stimuleren van eigen verantwoordelijkheid bij het leerproces. In dit kader speelt taalvaardigheid een onmisbare rol: taal biedt de toegang tot kennis en stelt leerlingen in staat om verbinding te maken met hun omgeving. Zoals Wittgenstein treffend verwoordde: "De grenzen van mijn taal zijn de grenzen van mijn wereld." Taal is dus niet alleen een middel voor communicatie, maar ook voor persoonlijke groei en het ontwikkelen van denkvermogen.

Taalontwikkeling bij de HBM: twee speerpunten

De HBM richt zich op twee belangrijke aspecten van taal: algemene taalvaardigheid en toetsvaardigheid. Deze vormen de basis voor het leren op school en het succes van leerlingen in de toekomst, zowel tijdens hun schooltijd als daarna.

Algemene Taalvaardigheid

- Het juiste taalniveau bereiken: Op de HBM streven we ernaar dat elke leerling taalvaardig is op het niveau dat past bij zijn of haar onderwijsniveau. De school hanteert het landelijke Referentiekader Meijerink, dat voor mavo-leerlingen niveau 2F voorschrijft als minimumvereiste.
- Taal als gemeenschappelijke verantwoordelijkheid: We willen een school zijn waar taal een centrale plaats inneemt binnen alle vakken en activiteiten. Niet alleen de docent Nederlands is verantwoordelijk voor taalontwikkeling; elk lid van het schoolteam draagt bij aan de taalvaardigheid van leerlingen. Onze visie is dat taal van iedereen is en dat het de basis vormt voor succesvol leren en communiceren.
- Voldoende taalvaardigheid voor deelname aan de maatschappij: Bij het verlaten van de HBM moeten leerlingen voldoende taalvaardig zijn om goed te functioneren in sociale en professionele contexten. Een goede taalvaardigheid stelt hen in staat om actief vorm te geven aan hun toekomst.

Toetsvaardigheid

Strategieën voor toets- en opdrachtvaardigheden: Naast algemene taalvaardigheid vindt de HBM het belangrijk dat leerlingen de vaardigheden ontwikkelen die nodig zijn om goed te presteren in toets- en praktijksituaties. Dit omvat het effectief lezen en begrijpen van toetsvragen, het goed formuleren van antwoorden, en het gestructureerd opstellen van verslagen. Het beheersen van deze vaardigheden zorgt ervoor dat leerlingen hun kennis niet alleen kunnen verwerven, maar ook kunnen toepassen.

De visie en speerpunten van de HBM vormen de leidraad voor dit taalbeleidsplan. Hiermee worden taalontwikkeling en toetsvaardigheden structureel geïntegreerd in ons onderwijs, in lijn met onze bredere doelen. Door hoge verwachtingen te koesteren van zowel gedrag als leerprestaties, en door kennis te zien als de sleutel tot de toekomst, ondersteunt het taalbeleid onze leerlingen in hun groei naar zelfstandige en betrokken burgers.

Hoofdstuk 5: Doelstellingen en acties

In dit hoofdstuk formuleer ik concrete doelen en acties gekoppeld aan de speerpunten die in het vorige hoofdstuk zijn vastgesteld. Op deze manier schets ik hoe we deze speerpunten kunnen realiseren. Waar mogelijk zijn de doelen en acties SMART geformuleerd.

Doelen algemene taalvaardigheid

Doelen	Acties
We willen elk jaar het taalniveau van de leerlingen evalueren.	In de eerste projectweek van het schooljaar wordt een taalvaardigheidstoets afgenomen: Cito 0 in leerjaar 1, Cito 1 in leerjaar 2 en Cito 2 in leerjaar 3. De resultaten worden gebruikt om taalvaardigheid te monitoren en om differentiatie en remediëring mogelijk te maken.
Leerlingen die niet het vereiste niveau behalen, willen we extra ondersteuning bieden.	Op basis van de cito-resultaten uit de eerste projectweek worden leerlingen ingedeeld in zogeheten niveau-uren . Dit zijn B-uren waarin leerlingen die onder het verwachte niveau scoren bij de Cito-toets, extra ondersteuning krijgen met Numo. Dit wordt specifiek ingezet voor de leerlingen die onder niveau scoren. De focus ligt op begrijpend lezen en spelling.
Docenten moeten inzicht hebben in de taalniveaus van hun leerlingen.	Er wordt een overzichtelijk document toegevoegd aan de gemeenschappelijke Teams map waarin de verschillende taalniveaus worden beschreven.
Docenten zijn zich bewust van hun taal(gebruik) in de les.	In de DOT wordt een vast kopje opgenomen met "Taalvaardigheid in de les" , waarin aandacht wordt besteed aan taalbewust lesgeven. Dit biedt docenten concrete handvatten om taalgericht te werken en leerlingen taalsteun te bieden waar nodig: De leraar geeft taalbewust les en ondersteunt leerlingen bij het begrijpen en gebruiken van vaktaal.
We stralen als docententeam uit dat we taal belangrijk vinden.	Alle leerlingen hebben altijd een leesboek in hun tas. Docenten stimuleren leerlingen om in hele zinnen te antwoorden, zowel mondeling als schriftelijk. Taalfouten worden aangestreept om bewustwording te creëren, maar tellen niet mee in de beoordeling van vakinhoudelijke toetsen. Hierdoor blijft de focus op inhoud behouden, terwijl taalvaardigheid wordt versterkt. Er komt in de eerste en tweede klas een algemene school- en vaktaalwoordenlijst.
Het bevorderen van taalbewust lesgeven door middel van een gezamenlijke aanpak, ondersteund door een werkgroep en een studiedag, met als resultaat een gedeeld kijkkader en praktische handvatten voor de gehele school.	In de brugklas wordt een gezamenlijke aanpak geïntroduceerd voor leesstrategieën en woordenschatontwikkeling , gebaseerd op het 4-taktmodel . Dit betekent dat leerlingen structureel nieuwe woorden aangeboden krijgen via voorbewerken, semantiseren, consolideren en controleren . Vakdocenten worden hierin begeleid en krijgen praktische strategieën om dit in hun lessen te verwerken. De werkgroep ondersteunt de implementatie en monitort de voortgang.

Doelen toetsvaardigheid

Doelen	Acties
We willen dat leerlingen weten hoe ze op de middelbare school een toets moeten voorbereiden en maken.	In de onderbouw besteden mentorlessen aandacht aan toetsvoorbereiding, het lezen van toetsvragen en het beantwoorden hiervan. In de mentorlessen in de bovenbouw wordt aandacht besteed aan het effectief gebruiken van rubrics en het interpreteren van beoordelingscriteria.

Hoofdstuk 6: Meerjarenplan

Vanaf het schooljaar 2025-2026 hanteren we een gestructureerde aanpak om de taalvaardigheid van onze leerlingen systematisch te verbeteren. Dit plan richt zich op het monitoren van taalniveaus, het bieden van gerichte ondersteuning en het implementeren van effectieve lees- en woordenschatstrategieën in alle vakken.

2025-2026:

Evaluatie van het taalniveau van leerlingen

- In de eerste projectweek van het schooljaar wordt een taalvaardigheidstoets afgenomen: Cito 0 in leerjaar 1, Cito 1 in leerjaar 2 en Cito 2 in leerjaar 3.
- In leerjaar 4 wordt in het begin van het schooljaar de taaltoets afgenomen.
- De resultaten worden geanalyseerd om taalvaardigheid te monitoren en om differentiatie en remediëring mogelijk te maken.

Extra ondersteuning voor leerlingen onder het vereiste niveau

- Leerlingen die onder het verwachte niveau scoren, worden ingedeeld in niveau-uren (B-uren) waarin zij gerichte ondersteuning krijgen met Numo.
- De focus van deze ondersteuning ligt op begrijpend lezen en spelling.
- Er wordt een basisplan voor taalsteun opgesteld, waarin staat beschreven welke ondersteuning leerlingen kunnen verwachten.

Implementatie van woordenschatontwikkeling in de brugklas

In de brugklassen wordt gestart met een systematische aanpak van woordenschatontwikkeling, gebaseerd op het 4-taktmodel:

- Voorbewerken: activeren van voorkennis en context bieden.
- Semantiseren: betekenis van woorden verduidelijken en koppelen aan bestaande kennis.
- Consolideren: inoefenen van woorden in diverse contexten.
- Controleren: toetsen van begrip en toepassing.

Ter ondersteuning van dit proces wordt gebruikgemaakt van de richtlijnen uit de Handleiding Basislijst Schooltaalwoorden vmbo (LOWAN). Belangrijke principes hierbij zijn:

- Herhaling en verspreide inoefening van woorden.
- Woorden aanbieden in betekenisvolle contexten.
- Leerlingen actief laten werken met nieuwe woorden door middel van spreek-, schrijf- en luisteroefeningen.
- Woordrelaties expliciet maken, bijvoorbeeld door synoniemen, antoniemen en woordvelden.

De implementatie wordt geëvalueerd en bij succes uitgebreid naar leerjaar 2 t/m 4 in schooljaar 2027-2028.

2026-2027:

Inzicht voor docenten in taalniveaus

- Er wordt een overzichtelijk document toegevoegd aan de gemeenschappelijke Teams-map waarin de verschillende taalniveaus worden beschreven.
- Dit document helpt docenten om hun lessen beter af te stemmen op de taalbehoeften van leerlingen.

Bewustwording van taalgebruik in de les

- In de DOT wordt een vast onderdeel "Taalvaardigheid in de les" opgenomen. Hierin krijgen docenten concrete handvatten voor taalbewust lesgeven.
- Docenten ondersteunen leerlingen bij het begrijpen en gebruiken van vaktaal en moedigen aan om in volledige zinnen te antwoorden.
- Taalfouten worden aangestreept om bewustwording te creëren, maar tellen niet mee in de beoordeling van vakinhoudelijke toetsen.

School- en vaktaalwoordenlijst

- In de eerste en tweede klas wordt een algemene school- en vaktaalwoordenlijst geïntroduceerd.
- De woordenlijst wordt samengesteld op basis van de Woordenlijst voor het VMBO en helpt leerlingen om vakspecifiek jargon beter te begrijpen en toe te passen.
- Context wordt een belangrijk aspect van het taalonderwijs: leerlingen leren woorden en begrippen in relevante en betekenisvolle contexten.

Implementatie van leesstrategieën in de brugklas

In de brugklassen wordt gestart met het aanleren van leesstrategieën, waarbij het leesproces wordt opgedeeld in drie fasen:

- Voor het lezen wordt de tekst geïntroduceerd en oriënteren de leerlingen zich op de tekst. Ze kijken naar de uiterlijke kenmerken (titel, kopjes, plaatjes) en doen aan de hand daarvan een voorspelling over het onderwerp van de tekst. Ook gaan ze na wat ze zelf al weten over dat onderwerp (strategieën 'voorspellen' en 'vragen stellen').
- Tijdens het lezen wordt de tekst actief gelezen: er wordt gezocht naar kerninformatie en belangrijke verbanden, er worden vragen gesteld en beantwoord en het eigen begrip wordt gemonitord, allemaal met het doel een goed beeld van de tekst op te bouwen (alle strategieën). Als er een moeilijk woord of fragment in de tekst staat, wordt er geprobeerd dit te verduidelijken (strategie 'ophelderen van onduidelijkheden'). Bij een moeilijk woord kan de Woordhulp worden ingezet, deze bevat enkele belangrijke woordafleidstrategieën.
- Na het lezen kijken de leerlingen terug op het leesproces. Ze controleren of de ideeën die ze vooraf over de tekst en het onderwerp hadden, klopten en staan stil bij de betekenis van de tekst als geheel (strategieën 'voorspellen' en 'samenvatten').

De implementatie wordt geëvalueerd en bij succes uitgebreid naar leerjaar 2 t/m 4 in schooljaar 2027-2028.

2027-2028:

Gezamenlijke aanpak voor taalontwikkeling

- Vakdocenten uit leerjaar 2 t/m 4 worden begeleid en krijgen praktische strategieën om leesstrategieën en woordenschatontwikkeling in hun lessen te verwerken.

Stimuleren van taalrijke interactie

- Leerlingen worden gestimuleerd om in gesprekken en opdrachten vaktaal actief te gebruiken.
- Docenten werken met gesprekstechnieken en samenwerkend leren om leerlingen meer aan het woord te laten.
- Door middel van peer feedback en groepsdiscussies wordt taalvaardigheid actief geoefend.

2028-2029:

Vakoverstijgende afspraken over taalonderwijs

- Alle vakken hanteren dezelfde leesstrategieën en woordenschatdidactiek, zodat leerlingen consistent ondersteund worden in het begrijpen en verwerken van teksten.
- Er worden vakoverstijgende afspraken gemaakt over effectieve leesdidactiek en woordenschatonderwijs.

Monitoring en evaluatie

- De voortgang wordt gemonitord door middel van lesobservaties en leerlingresultaten.
- Docenten geven feedback op de implementatie van taalbewust lesgeven en passen waar nodig hun didactiek aan.
- Reflectiemomenten worden ingebouwd tijdens studiedagen en teamvergaderingen.
- Er wordt specifiek aandacht besteed aan toetsvaardigheid en het begrijpen van toetsvragen.

Duurzame borging van het taalbeleid

- Het taalbeleid wordt structureel vastgelegd in het schoolplan.
- Jaarlijks wordt een studiedag georganiseerd over taalbewust onderwijs.
- De werkwijze en afspraken worden opgenomen in de vakwerkplannen, zodat taalvaardigheid een geïntegreerd onderdeel blijft van het onderwijs.

Met deze aanpak streven we naar een schoolbrede verbetering van de taalvaardigheid, waarin docenten gezamenlijk werken aan effectief taalonderwijs. Dit draagt bij aan onze kernwaarden: hoge verwachtingen, leren vanuit verbinding en gelijke kansen voor alle leerlingen.

Hoofdstuk 7: Evaluatie

De taalcoördinator overlegt met de teamleider over de voortgang van de activiteiten. Het taalbeleidsplan wordt per termijn, dus eens per drie jaar, geëvalueerd met de betrokken collega's en jaarlijks met de MR. Op het gebied van leerlingprestaties in de Cito toetsen kunnen de onderstaande niveau-richtlijnen gehanteerd worden. De resultaten van de toetsen worden na afname geëvalueerd met mentoren, taaldocenten, taalcoördinator en indien nodig ouders, aan de hand van deze richtlijnen. Ook worden ze, vooral in zorgelijke gevallen, geëvalueerd met de leerling zelf.

vier fundamentele niveaus voor taal

Niveau	Fundamentele kwaliteit	Drempel
1F en 1S	Eind primair onderwijs	Van po naar vo
2F	Eind vmbo en mbo-2 en mbo-3	Van vmbo naar mbo of havo en van mbo-3 naar mbo-4
3F	Eind mbo-4 en havo	Van havo en mbo-4 naar hbo
4F	Eind vwo	van vo naar wo

Bronnenlijst

Hajer, M. & Meestringa, T. (2015). *Handboek Taalgericht Vakonderwijs*. Bussum: Coutinho.

Dit boek gaat in op de theorie en praktische aanpak van taalgericht vakonderwijs, wat relevant is voor het opzetten van een taalbeleid dat vakoverstijgend werkt.

Bogaert, N. & Branden, K. van den (2011). *Taalbeleid in de School: Sturen op Taal*. Antwerpen: Garant.

Dit boek bespreekt de implementatie van taalbeleid in scholen en hoe dat sturend kan werken om de taalvaardigheid van leerlingen te verbeteren.

SLO (Stichting Leerplanontwikkeling) (2020). *Referentiekader Taal en Rekenen*. Enschede: SLO. Het referentiekader beschrijft de doelen en niveaus voor taalvaardigheid en rekenen in het onderwijs. Dit vormt de basis voor de taalvaardigheidsniveaus waaraan leerlingen moeten voldoen.

Wittgenstein, L. (1953). *Philosophical Investigations*. Oxford: Blackwell Publishing.

Wittgenstein's citaat "De grenzen van mijn taal zijn de grenzen van mijn wereld" wordt vaak gebruikt om het belang van taal in het denken en communiceren te benadrukken.

CPS-Academie (2020). *Training Taalbeleid*. Amersfoort: CPS Onderwijsontwikkeling en Advies.

De training biedt praktische handvatten voor het opzetten en implementeren van een taalbeleidsplan binnen een school.

Nieuw Nederlands (2024). *Taaltoets Leesvaardigheid*. Amsterdam: ThiemeMeulenhoff.

De leesvaardigheidstoets van Nieuw Nederlands, afgenomen in het najaar van 2024 bij de leerlingen van de derde klas.

Haemstede Barger Mavo (HBM) (2023). *Schoolplan 2021-2025*. Heemstede: HBM.

Dit document beschrijft de visie, missie en kernwaarden van de school, die de basis vormen voor het taalbeleidsplan.

SLO (2024). Kerndoelen - SLO. Geraadpleegd van: <https://www.slo.nl/sectoren/po/kerndoelen/>

Didactiek Nederlands (2023). *Taalpragmatiek te verborgen in kerndoelen Nederlands*.

Geraadpleegd van: <https://didactieknederlands.nl>

Format taalbeleidsplan: Els Loman (CPS)